

„Берлински зид“ је већ одавно био пао, а ја сам боравио једном приликом у Лас Вегасу и тамо гледао једну „холивудску“ спектакл позоришну представу са коњичко-витешким средњовековним турнирима – „турнир краљева“ и схватио да се увек понавља једна те иста прича: - Рус, руски краљ вара и нико га не воли – сви му звижде. За разлику од свих других краљева на том турниру (Аустријанац, Немац, Шпанац, Британац...) само је Рус подмукао и непоштено игра, спреман да превари и подвали и сви му звижде. Наравно није ми то промакло и нисам то схватио као случајност, већ као слику традиционалне америчке русофобије. Исто као што ми није промакло ни то како је публика у суботу у Индијан Велсу здушно навијала за Федерера, а против Ђоковића. Србофобија као подврста русофобије. Наравно и ја данас (а то отприлике траје од краја осамдесетих) увек када играју Руси и Американци, навијам за Русе. Но, једно је навијање, једно су емоције, прича о словенској души и слатком православљу, а друго је реалност у вези са данашњом Русијом и причом о томе ко има које слабе тачке, ко има које јаке карте – адуте, ко је јачи, ко је у предности, Амери или Руси. Знам, неко ће рећи да можда из мене проговара и извесно разочарење што Руси нису уложили вето на бомбардовање Либије и што су зарад скока цена нафте, или неког сличног прагматичног интереса, поступили тако како су поступили.

У одмеравању снаге и потенцијала Русије и САД, треба узимати у обзир неколико фактора. За почетак енергетско-сировински фактор. Русија је ту у предности у односу на САД, мада ни потенцијале САД не треба занемаривати, али ипак треба рећи када је реч о нафти и гасу, а нарочито о томе да се сваки други кубни метар пијаће воде и дрвета, као и још читав низ неких других сировина, налази у Сибиру. Русија ту у предности. 1:0 за Русију.

У одмеравању снаге и потенцијала Русије и САД, треба узимати у обзир неколико фактора. За почетак енергетско-сировински фактор. Русија је ту у предности у односу на САД, мада ни потенцијале САД не треба занемаривати, али ипак треба рећи када је реч о нафти и гасу, а нарочито о томе да се сваки други кубни метар пијаће воде и дрвета, као и још читав низ неких других сировина, налази у Сибиру. Русија ту у предности. 1:0 за Русију.

Други фактор који може бити од значаја јесте питање каква је руководећа политичка елита и у једној и у другој земљи, да ли и колико је она способна да своју земљу води на најбољи могући начин. На први поглед би се могло рећи да је ту Русија у огромној

предности, јер је Владимир Владимирович данас један од најјачих, најинтелигентнијих, најобразованијих, најхрабријих људи, не само у свету политике. Човек са визијом, истински државник какав се још од времена Де Гола, Черчила, Аденауера, није појавио у свету. То јесте предност за Русију, али, ма како то било парадоксално, то је и њена слабост. Јер, Америком влада систем, а Русијом влада човек појединац. Пре Путина био је Јељцин и ко нама може гарантовати да једнога дана опет неће доћи неки нови Јељцин не место Путина. У Америци то није случај. Били су Кенеди и Џонсон који су бомбардовали Вијетнам, па је био Реган, који је бомбардовао Гренаду, па је био Клинтон који је бомбардовао Србију, па Буш, који је бомбардовао Ирак и на крају Обама и Либија. Као да су хтели да нам покажу и наругају се „Ето довели смо и црнца, али се ништа није променило, систем и даље функционише по јасним принципима индивидуализма, либерализма, себичности и капитализма у којем увек владају исти људи WASP-овци, W(white)A(anglo)S(saxon)P(protestant)“. И то је у ствари велика снага Америке, гледано на дуге стазе. Постоји систем који функционише сам по себи и ништа не зависи од тога ко је тренутно на челу тог система. У Русији међутим то је другачије – смењују се јаки и слаби – тамо како је говорио још Стаљин: „кадрови решавају све“. Ипак, дакле, на дуге стазе гледано ту је Америка у предности - резултат 1:1.

Трећа ствар се тиче нечега што се назива „мека моћ“ једне земље. Колики утицај на грађане једне земље има (поп)култура оне друге земље. Наиме, са пуно основа би се могло рећи да Берлински зид није срушен чекићима, а још мање ракетама и ракетним штитовима, већ Пајом Патком, хамбургерима, фармеркама, Кока-Колом и сличним ситницама због којих су грађани са Истока бежали на Запад, а не обрнуто. Да поједноставимо ствари: да ли на пример претња тиме да САД Русима више неће издавати визе за путовање у Америку, може имати неког ефекта. На први поглед то је ништа. Али... Помислимо колико би Американаца желело да оде у Русију, а колико би Руса желело оде у Америку? Просечан Рус знао би у сваком тренутку да изрецитује имена бар 50 холивудских и других америчких поп-икона. Просечан Американац никада није чуо ни за једног руског глумца и поп-певача. Јесте чуо је, не и читао Достојевског и Толстоја, евентуално гледао екранизацију „Ане Карењина“ и „Рата и мира“ и чуо је за Чајковског, пре свега неку модернизовану џез-верзију. Они образовани Американци, елита, слушали су Чајковског у извођењу Њујоршке или Бостонске филхармоније, а понеки је гледао и гостовање балета „Бољшој театра“. Просечни Американац би заиста волео да посети Москву или Санкт-Петербург, али никако не чезне за тим да оде да

живи у Русију. Код просечног Руса међутим ствар је сасвим обрнута. Још од царских времена, када се одлазило у Фиренцу, Сан Ремо, на Азурну обалу, постоји нешто што би се могло окарактерисати као опседнутост, да не кажемо комплекс руске елите западом. Између кваса и кока-коле, просечан Рус ће одабрати кока-колу, Американац наравно неће одабрати квас. Вотка још некако може да се носи са вискијем, али ако му се у исто време на телевизији нуди један руски и један амерички филм, просечан Рус ће у већој мери одабрати амерички, а не руски филм. Просечан Американац истина није ни у стању да разуме оно о чему говори руски филм, али, између два производа руског и америчког, Американац ће увек бирати америчко, исто као што ће и Рус бирати америчко. (Звучи ли вам то познато када је реч о Србима?) То што ће просечан, а поготову богати Рус бирати пре америчко, а не руско, то није нимало безначајно у глобалној, не само економској утакмици. Дакле 2:1 за Америку.

И четврта ствар: фактор демографије. Али ту је ствар тек лоша за Русију. Нација је у бројчаном опадању, а међу младима је све израженија појава наркоманије и (традиционалног) алкохолизма. На све то јужни, исламски народи надолaze и у бројчаном смислу, а исто тако и путем споља подржаног тероризма. Американци уопште немају таквих проблема. Јесте, и они имају народе који долазе са југа, - Мексиканце и остале Латиносе. Јесте Мексиканци их интимно мрзе, али, они неће да се баве тероризмом, можда само обичним криминалом, а још мање ће да се баве сепаратизмом, јер да хоће да од делова Америке праве Мексико, они уопште не би ни одлазили из Мексика. Јесте, вероватно ће се у догледно време битно променити етничко-расна, структура америчког друштва, али, чини се да је Русија ту у већем проблему, нарочито ако би кренула река имиграната из Кине. Дакле, 3:1 за САД.

Они образовани Американци, елита, слушали су Чајковског у извођењу Њујоршке или Бостонске филхармоније, а понеки је гледао и гостовање балета „Болшој театра“.

Са стране међутим, у сенци тог дуела САД–Русија у приправности „чуци“ Кина.

Анализирајмо сваки од ових фактора, када је реч о Кини. Први фактор енергетско-сировински. Кина је ту у заостатку и за САД и за Русијом. Али, када је у питању други фактор: систем, или појединац, ствар је понешто другачија. Да ли се неко сећа како се звао претходник садашњег кинеског председника Ху Ђинтао-а? Изгледа да и тамо, као и у Америци, постоји систем који функционише сам по себи и не зависи од човека – појединца. Појединци су можда били важни до времена Денг Сјаопинга и Тјенанмена 1989. године. Од тада систем функционише сам по себи, и више није важно да ли се председник зове Ху, или Мао, или Денг, или Ванг, или Јао, или било како другачије, политика се не разликује.

Што се тиче „меке моћи“ и Кинези све више пију кока-колу и носе фармерке и одлазе у Америку, али, када оду у Америку, они најчешће живе у кинеским четвртима, самоиницијативно остају изоловани и изван суштинских, дугорочних англо-америчких утицаја, који разарају национални идентитет и просечног Руса и просечног Србина и просечног Француза. Са Кинезима је ту ствар другачија, истина као и са Арапима, тј. муслиманима, они остају изван утицаја Америке и глобализма. У сваком случају, Кинези су ту у предности у односу и на Русе и на Американце.

Звучи парадоксално, али, како тренутно ствари стоје, фактор демографије најмање иде у прилог Кини. Политика „једног детета“ довела је до врло апурдних ситуација у Кини. Несразмера између мушког и жемског становништа, довешће до тога да у догледно време, готово 10 одсто мушкараца неће имати са ким да се ожени. (У Кини) Такође, кинеско становништво ће врло брзо остарити тако и толико да ће то изазвати најразличитије медицинске и социјалне проблеме. Проблем Кине, њена слаба тачка у будућности биће неравномерна старосна и полна структура становништва, а исто тако и несразмера у развијености појединих региона, као и социјалне разлике међу грађанима, појединцима. То може бити и те како значајно.

Можемо ми дакле волети Американце, можемо волети Русе, можемо волети Кинезе, али ствари треба сагледавати реално, невезано од одушевљења Путиновом посетом или

разочарања непостојањем руског и кинеског вета у вези са Либијом. А реалност каже следеће: Американци, ипак имају стратешке предности у односу на Русе, док Кинези имају предност у односу и на једне и на друге. Ипак, Кинези имају и неке доста изражене слабе тачке, док их Американци углавном ипак немају, односно нису баш уочљиве. Можда највећа слаба тачка Америке у овом тренутку јесте то да их просечан „Не-Американац“ више не воли тако како их је волео за време „хладног рата“, а њихова слаба тачка је и превелика препотентност у односу на друге народе, као и игноранција и недовољно образовање и непознавање других – малих.

Са Кинезима је ту ствар другачија, истина као и са Арапима, тј. муслиманима, они остају изван утицаја Америке и глобализма. У сваком случају, Кинези су ту у предности у односу и на Русе и на Американце.

Где смо ми у свему томе, односно где би требало да будемо? Па управо тамо где се Броз налазио пре 30 година – са сваким лепо, ни са ким (сасвим) искрено. Можете то називати „несврстаношћу“, можете то називати некако другачије, можете се томе подсмевати, као нечему што је (идеолошки) превазиђено, али политика „добро јутро чаршија на све четири стране!“, (четири стуба српске спољне политике) односно политика „са сваким лепо, ни са ким искрено!“ нема везе са идеологијом, већ има везе са лукавошћу, а то може бити једина предност малих у односу на велике, који баш зато што су велики, често се понашају као слон у стакларској радњи и који увек у просеку нису довољно образовани и не знају ништа или скоро ништа о „малима“, нити их „мали“ много занимају. Знање и образовање, наука и лукавост, могу и морају бити наша компаративна предност. Азијати уопште, а нарочито Кинези ту такође имају своју велику предност. Њих још увек није захватио „Болоњски процес“ површности и незнања, они заиста уче и вредно раде. Слични су наравно и Јапанци, али, они сада имају других проблема и пречих послова.